

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

1. srpnja 1993. (*)

„Jednako postupanje – Slobodno pružanje usluga – Izvršitelj oporuke”

U predmetu C-20/92,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Landgericht Hamburg (Zemaljski sud u Hamburgu) u sporu koji se vodi pred tim sudom između

Anthonyja Hubbarda

i

Petera Hamburgera,

o tumačenju članka 7. i 59. Ugovora o EEZ-u,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: C. N. Kakouris, predsjednik vijeća, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, M. Díez de Velasco i P. J. G. Kapteyn, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon

tajnik: H. von Holstein, zamjenik tajnika,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli, za Komisiju Europskih zajednica, H. Étienne, glavni pravni savjetnik i E. Lasnet, pravni savjetnik, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj suca izvjestitelja,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 10. ožujka 1993.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 11. prosinca 1991., koje je Sud zaprimio 24. siječnja 1992., Landgericht Hamburg (Zemaljski sud u Hamburgu) je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u postavio prethodna pitanja koja se odnose na članak 7. stavak 1. i članak 59. tog Ugovora.
- 2 Predmetna su pitanja postavljena u okviru tužbe koju je pokrenuo A. Hubbard protiv P. Hamburgera vezano za predaju nasljedstva u posjed.
- 3 A. Hubbard, engleski odvjetnik koji djeluje u svojstvu izvršitelja oporuke temeljem svog nacionalnog prava, tražio je pred Landgericht Hamburg (Zemaljski sud u Hamburgu) predaju u posjed imovine, koja je dio nasljedstva, a nalazi se u Saveznoj Republici Njemačkoj. Tuženik P. Hamburger je stoga tražio da se osigura jamčevina za troškove sudskog postupka (*cautio judicatum solvi*) na temelju članka 110. stavka 1. prve rečenice Zivilprozessordnung (zakon o građanskom postupku).
- 4 Prema toj odredbi strani državljani koji nastupaju kao tužitelji u postupku pokrenutom pred nekim od njemačkih sudova moraju na zahtjev tuženika osigurati jamstvo koje se odnosi na troškove postupka i odvjetničke naknade. Člankom 110. stavcima 2. i 1. predviđeno je međutim da se ta obveza ne primjenjuje kada je tuženik državljanin države koja ne traži isto jamstvo od njemačkog državljanina.
- 5 Njemačko-britanski pravni ugovor od 20. ožujka 1928. koji je ponovno stupio na snagu s učinkom od 1. siječnja 1953. (BGBl 1953., II, str. 116.) u svom članku 14. predviđa da su državljani jedne ugovorne stranke oslobođeni plaćanja jamčevine za troškove sudskog postupka na državnom području druge ugovorne stranke samo ako na njemu imaju boravište. Europski ugovor o poslovnom nastanu od 13. prosinca 1955. u Parizu (BGBl 1959., II, str. 998.) iz tog zahtjeva između ostalog izuzima sve državljane država ugovornica pod jedinim uvjetom da imaju domicil ili uobičajeno boravište u jednoj od tih država ugovornica. To pravilo međutim nije primjenjivo na državljane država koje su izrazile zadržku u okviru članka 27. tog ugovora, što je slučaj s Ujedinjenom Kraljevinom.
- 6 Zbog te zadržke A. Hubbard ne može uživati izuzeće predviđeno tim pariškim ugovorom. Budući da nema boravište u Njemačkoj, ne može se pozvati ni na bilateralni njemačko-britanski ugovor.
- 7 Procjenjujući da ishod spora ovisi o tumačenju prava Zajednice, Landgericht Hamburg (Zemaljski sud u Hamburgu) je Sudu postavio sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Jesu li prekršena prava koja proizlaze iz prava Zajednice – osobito pravo na slobodno pružanje usluga – britanskog odvjetnika koji u Njemačkoj djeluje u svojstvu izvršitelja oporuke temeljem engleskog prava (*executor*) i koji postupkom pokrenutim u vlastito ime pred njemačkim pravosuđem podnosi zahtjev za predaju u posjed imovine na temelju nasljeđivanja, ako na zahtjev tuženika njemački sud na temelju članka 110. stavka 1. rečenice 1. njemačkog Zivilprozessordnung (zakon o građanskom postupku) naloži da se osigura jamčevina za troškove sudskog postupka, jer ta odluka ima za posljedicu da se tuženik nije dužan izjasniti o meritumu prije nego što se osigura jamstvo?

2. Ima li u primjeni Ugovora o EEZ-u nekih posebnosti zbog činjenice da je u odnosima između njemačkih sudova i britanskih tužitelja koji nemaju domicil ni nekretnine u Saveznoj Republici Njemačkoj pitanje jamčevine za troškove sudskog postupka s jedne strane uređeno u članku 14. njemačko-britanskog pravnog ugovora od 20. ožujka 1928. (RGBl. II, str. 623.), koji ponovno stupa na snagu s učinkom 1. siječnja 1953. (BGBl. II, str. 116.), a s druge strane u članku 9. Europske konvencije o poslovnom nastanu od 13. prosinca 1955. iz Pariza (BGBl. 1959 II, str. 998.)?
 3. Impliciraju li činjenice iznesene u prvom pitanju kršenje članka 7. podstavka 1. Ugovora o EEZ-u?
 4. Implicira li činjenica da bi tužba koju je pokrenuo tužitelj, prema onom što je on naveo, kad su u pitanju materijalna prava, mogla eventualno pripadati i području nasljednog prava, da postoji bitno ograničenje (koje utječe na u predmetni spor) područja primjene Ugovora o EEZ-u ili nekih drugih odredbi prava Zajednice?"
- 8 Za potpuniji prikaz pravnog okvira i činjeničnog stanja u glavnom postupku, tijeka postupka i pisanih očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj suca izvjestitelja. Ti su dijelovi spisa u nastavku izloženi samo u mjeri u kojoj su potrebni Sudu za obrazlaganje odluke.
- Prvo i treće pitanje
- 9 Nacionalni sud prvim i trećim pitanjem u biti želi znati je li članku 7. stavku 1., članku 59. i članku 60. Ugovora protivno da država članica subjektu koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, koji pokrene postupak pred jednim od njezinih sudova naloži uplatu jamčevine za troškove sudskog postupka samo zato što je taj subjekt državljanin druge države članice.
 - 10 Najprije valja podsjetiti da prema članku 7. Ugovora načelo nediskriminacije proizvodi pravne učinke „u području primjene [...] Ugovora” i „ne dovodeći u pitanje bilo koju njegovu posebnu odredbu”. Tim zadnjim izrazom članak 7. upućuje osobito na druge odredbe Ugovora kojima se provodi opće načelo koje on iznosi u specifičnim situacijama. To je između ostalog slučaj s odredbama koje se odnose na slobodno pružanje usluga (vidjeti presudu od 2. veljače 1989., Cowan, C-186/87, Zb., str. 195.).
 - 11 Kako bi se odgovorilo na postavljena prethodna pitanja, prvo dakle valja provjeriti ulaze li u područje primjene članaka 59. i 60. Ugovora djelatnosti poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, kod kojih pružatelj i primatelj usluga imaju poslovni nastan u istoj državi članici, ali se pružanje usluga odvija u drugoj državi članici.
 - 12 U pogledu toga valja naglasiti da je u presudama od 26. veljače 1991. zvanim „turistički vodiči”, Komisija/Francuska, Komisija/Italija, Komisija/Grčka (C-154/89, Zb., str. I-659, t. 10.; C-180/89, Zb., str. I-709., t. 9.; C-198/89, Zb., str. I-727., t. 10.) Sud odlučio da se odredbe članka 59. Ugovora primjenjuju u svim slučajevima u kojima pružatelj usluga nudi usluge na državnom području neke druge države članice,

a ne one u kojoj ima poslovni nastan, bez obzira na to gdje poslovni nastan imaju primatelji tih usluga.

- 13 Kad takvu uslugu osigurava subjekt koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, pa su to usluge koje se uobičajeno obavljaju uz naknadu, kao što traži članak 60. Ugovora, primjenjuje se načelo jednakog postupanja navedeno u članku 59.
- 14 Zatim valja utvrditi da činjenica da država članica nalaže uplatu jamčevine za troškove sudskog postupka državljaninu druge države članice, koji je kao izvršitelj oporuke pokrenuo postupak na jednom od njezinih sudova, dok nacionalni državljani pritom ne podliježu takvu zahtjevu, predstavlja diskriminaciju na osnovi državljanstva zabranjenu člancima 59. i 60.
- 15 Stoga na prvo i treće prethodno pitanje valja odgovoriti da članke 59. i 60. treba tumačiti na način da im je protivno da država članica subjektu koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, koji pokrene postupak pred jednim od njezinih sudova naloži uplatu jamčevine za troškove sudskog postupka samo zato što je taj subjekt državljanin druge države članice.

Drugo prethodno pitanje

- 16 Drugim pitanjem nacionalni sud želi saznati može li postojanje međunarodnih ugovora utemeljenih na načelu reciprociteta, koji u nekim slučajevima predviđaju izuzimanje od uplaćivanja spornoga jamstva, utjecati na primjenu Ugovora.
- 17 Na to je pitanje dovoljno odgovoriti da pravo na jednako postupanje utvrđeno pravom Zajednice ne može, u skladu sa sudskom praksom, ovisiti o postojanju sporazuma o reciprocitetu koje su sklopile države članice (vidjeti presudu od 22. lipnja 1972., Frilli, 1/72, Zb., str. 457. i presudu od 2. veljače 1989., Cowan, 186/87, Zb., str. 195.).

Četvrto prethodno pitanje

- 18 Svojim posljednjim pitanjem nacionalni sud u biti pita omogućava li činjenica da meritum spora pripada području nasljednog prava, da se isključi primjena Ugovora.
- 19 Što se toga tiče, valja podsjetiti da, kao što je Sud potvrdio u presudi od 21. ožujka 1972., Sail (82/71, Zb., str. 119., t. 5.), učinkovitost prava Zajednice ne može varirati prema različitim područjima nacionalnog prava na koja može imati učinke. U ovom slučaju, nacionalno pravo podložno tim učincima nije pravo čijem području pripada meritum, nego je to nacionalno postupovno pravo.
- 20 Stoga bi na ovo pitanje valjalo odgovoriti da činjenica da meritum pripada području nasljednog prava ne omogućuje da se isključi primjena prava na slobodno pružanje usluga koje je u pogledu subjekta koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost i nadležan je za predmet utvrđeno pravom Zajednice.

Troškovi

- 21 Troškovi Komisije Europskih zajednica, koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke

glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (šesto vijeće),

odgovarajući na pitanja koja mu je rješenjem od 11. prosinca 1991. uputio Landgericht Hamburg (Zemaljski sud u Hamburgu), odlučuje:

- 1. Članke 59. i 60. Ugovora treba tumačiti na način da im je protivno da država članica subjektu koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, s poslovnim nastanom u drugoj državi članici, koji pokrene postupak pred jednim od njezinih sudova naloži uplatu jamčevine za troškove sudskog postupka samo zato što je taj subjekt državljanin druge države članice.**
- 2. Pravo na jednako postupanje utvrđeno pravom Zajednice ne može ovisiti o postojanju međunarodnih ugovora koje su države članice sklopile.**
- 3. Činjenica da meritum pripada području nasljednog prava ne omogućuje da se isključi primjena prava na slobodno pružanje usluga koje je u pogledu subjekta koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost i nadležan je za predmet utvrđeno pravom Zajednice**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 1. srpnja 1993.

[Potpisi]

*Jezik postupka: njemački